

ARCH. PRÁCE

=> všechna fakta vnějšího světa, kt. obsahují rejzyl. inf. o minulém světě
umět' přamezy - arch. souvisí s umet. památkami

- archeol. - máme již památky

dělení AP -> dle různých hledisek

- manipulovatelnost

a, movité => předměty, kt. je možné dobře přemísět

b, nemovité => nelze přemísět

- předpokládání fee

- nástroj, zbraň, ozdoba, keramika, oprava... = bezm. členění

- material

- Thomsen

=> systém 3dob

- učelová lidská aktivita, kt. je vytvořila

- 3 kategorie : artefakty

ekofakty

přírodní

člověk účelovou aktivitou působí na vnější svět => změna vlast. vnějšího světa

změny - artefakty

- ekofakty

1, ARTEF. ZMĚNY - ARTEF. VLASTNOSTI

- intencionalně mění část vnějšího světa, aby sloužily účelu

formální - tvar ozdoby, barva ker.

polohové - změna polohy předmětů vnějšího světa

2, EKOF. ZMĚNY - VLASTNOSTI

- vlastní vnějšího světa, které člověk působí svou činností a ne intencionalně

formální - chemické

- biologické

- fyzikální

polohové - dochází k neintencionalní změně

ARCH. PRÁCE. ARTEFAKTY :

- předměty, kt. byly cíleně vytvořeny => účel

-> prakt. význam, spol. význam, symbol. fee

alegorie: ant. jednoduché → napr. pest. květiny - z jednoho el. a mat.

ant. kombinované → 1 účel, ale skládá se z více věcí

ant. složení → 2 díly, a každý má svůj rezidivní účel.

- jednotlivé ant. vytváří komplexy

Komplexy = náleží, celky

- shromažďují ant., kt. v dané době sloužili jednomu účelu → odr. udatost

- např. hrob

- komplex má velmi často nějaký obal, kt. vytváří ~~hranice~~ hraniče (hrob. jáma)
obal - nemovitý ant., ost. věc movitý

Komponenta a, sídelní x b, pohřební

→ souhrn (soubor) komplexů a jednotl. antef., kt. odpovídají nějakému účelu v jednom časovém úseku a prostoru

- pohřební kompon. - pohřebiště

- kompon. rezidenční - obytná

- výrobní kompon. - pole

- kulturní kompon. - pohřeb., nálezky

- pražská kompon. - nic se tam neví

Naleziště - místo kde se něco našlo, mod. arch. ukazuje, že se všude něco našlo

letuše → přech. jeho stáří, kt. nacházíme v objekt. jeho stáří

sídelní areál → vyšší. stup. než komponenta, složený artefakt

→ jednotky pramenů, kt. obnažují komponentu v jednom čas.

úseku jedinou kulturou (komunitou)

→ každá kompon. vyjadřuje, odrazí jednu určitou aktivitu

(můžou se překrývat kompon.)

→ ^{získá kompon.} nemůže sledovat celou lidskou komunitu

Arch. prameny **EVOLUČNÍ:**

- souvisí se zájmem o prac. arch., přírodní prostředí

- term. zavedl do lit E. Neustupný

ekofakt → vznikl působením člověka artefakt. činnosti, ale ne záměrně
nemá účel

přírodní entity - pozůstatky dom. zvířat.

antefakty s ekofakt. vlastnostmi → např. bronzový předmět
→ každá věc vlastnost vyvolává nějaké ekof., ekof. vlast.

TEKTONIKA PRÁCE:

- předměty jejichž form. a prostorové vlastnosti člověk neovlivnil, ale vykazují a obsahují informace o minulé světě
- přírodní fakta, která nebyla ovlivněna člověkem, ale např. člověka ovlivnila
 - klima; hydrologie, pedologie
- přírodní fakta, kt. nemají přímý vztah k člověku neovlivnila ho, ale svědčí nějakým způsobem o minulosti
 - PARADIGMA
Kulturně - historická paradigma

číslo arch. metod - 3 fáze

analýza ⇒ rozložení ⇒ hledat v kontextu, určitě pravidelnosti, zákonitosti, rozklad

synthese ⇒ složení analyzovaných částí

interpretace ⇒ vysvětlení v termínech své kultury

→ celý proces se může opakovat, nekonečně, po imiterp. následují nová analýza, synthese, interpretace

→ nikdy nikdy nemůžeme poznat minulost na základě pramenů dokonalě

analýza - 3 varianty - fyzické rozklady pramenů v jejich kontextu v terénu ⇒
resp. vnitřně - arch. ter. výzkum

- fyzic. rozklady pramenů, kt. už prošli fází ter. a výz. a nachází se v nějaké sbírce ⇒ lab. výzkum

- rozklad pozorování pramenů - prostě. průběh smyslu

arch. kontext ⇒ celek kt. hodláme analyzovat, pokud chceme analyzovat ⇒ musí to být rozdělitelné

rozsah kont. ⇒ může se sestávat z jediného nálezu - složité

Formalizovaná syntéza:

→ zakládá se na matematice - obecná teorie struktur vzájemného sousta

teorie dynam. systémů

→ stojí v zákl. demograf. výpočtů, výpočtů v rámci arch. transform.

teorie pravděpodobnosti

→ zabývá se pojmem náhodnosti, rozdělení proměnných

statistika

→ testuje se náhodnost, shoda, rozdíl

Skupina formalizovaných metod

AUTOMATICKÁ SERIACE

→ založena na podobném principu jako typologie

měra entit v čas

→ podst. typologie: jednotl. arch. typy se postupně mění → můžeme to sledovat

- východiskem pro seriace je deskriptivní matice

- chronologie
objektů
náhodnost

→ pořadí řádků a sloupců se změní, počítá, kt. jsme zvolili v desk. matici se přehodí

→ postup autom. seriace & algoritmus není jednotný, výsledky nejsou stejné, podobné

SHLUKOVÁ ANALÝZA

→ mezi artef. existuje něco jako vzdálenost - různé typy

→ body s podobnými hodnotami sledovaných faktorů vytvářejí кумуляce N.T

→ vychází z toho, že artef. vytváří shluky - výsledkem je dendrogram.

syntézou dáváme dokemady analýzu rozložení

3. Vektorová systéza

- bez aplikovat pouze na úplné deskript. systémy (musí existovat zobrazení mezi každým objektem a každým deskriptorem), musí splňovat mat. požadavky linearity

→ nejdříve musíme mít vytvořen deskript. systém

deskriptory mohou být

- reálná čísla

- binární (dichotomické) 1,0

nesmí být

- normální proměnné (barva, tvar)

1, nejdříve vypočet korelační matice; korelace se vyjadřuje korelač. koefic. ⁺¹⁻¹
(vzájemný vztah řádků a sloupců)

2, matice se ortogonalizuje - spektrální matice ortogonalizací - dostaneme faktory, tj. vlastní vektory (vše řádků, měří sloupce)

deskriptivní systém

a. objekty, deskriptory a vzájemný vztah mezi nimi $\Rightarrow$ deskript. matice
tabulka = hrob 1 = objekt = řádek

řádky = deskript. = sloupec

deskript. $\Rightarrow$ numerické - číslo

nominalní = barva, tvar

dichotomické = ano/ne $\Rightarrow$ tabulka

$\Rightarrow$ 1, databázový informační systém

2, geografický informační systém

3, historický — systém

Interpretace

- vrchol arch. poznání

ODŮVODNĚNÍ NUTNOSTI INTERPRETACE

- postprocesování

- arch. proměny $\rightarrow$ statistické

$\rightarrow$ formální

$\rightarrow$ mění

$\rightarrow$ mění

- arch. prameny vznikají arched. žive kult. ⇒ proces zmikové transformace
- vyvodíme z arch. pramenů struktury = formální pravidelnosti obsažené v arch. pramenech
- nevznášíme do nich síť, pohyb, čas - stále řečné, méně, formální

- synthesa

základní fce interpretace

- 1, restituovat dynamiku arch. struktur
 - restituovat čas, vlastnosti (zejm. účel
 - určení účelu objekt. a jejich struktury
- 2, vyjádřit minulost jazykem srozumitelným současníkům

KATEGORIE ŽIVÉ KULTURY

- předmět má účel (praktická fce), symbol. smysl (má. deprese - vyjádř. krev. styl
- + arch. hmotná struktura - musí odpovídat reálným praktickým účelům
- ↳ bez kategorií žive kult. by arch. nemohla prezentovat své výsledky

Interpretace

- musíme znát hist. žive kult. - z jejich účelů dokážeme vyvodit hmotnou strukturu

Interpretace modelováním

- interpretace arch. (pram.) struktur
- slouží k poznání skutečnosti
- model arch. kontextu - teorie, o kt. předpokládáme, že tento kontext vysvětlí nebo-li interpretují
- tepr po úspěšné interpre. se model stává teorií arch. kontextu
- teoretický model → musí se vyvíjet na základě žive skutečnosti

Generování arch. modelů

- a, současná živa kultura - význ. zdroj pro generování
 - nová kult. je jiná než v pra, střed. ⇒ bylo a jiné i myšlení
- b, histor. kult. - popisný pram., zprávy etnografů
- c, současné nebo moderní kult. - kl. moderní

arch. transformace

transformace zainikova'

→ zničení kult. se mění na mrtvou, ruší jejich
materiální čas, jejich funkci, význam a smysl.

1. zainikova' může dojít: → požárením či zničením (místoj)

→ vymizením potřeby (dům po opuštění)

→ zneprůstupněním (přeskytí cestovatelci)

→ zhoršením (obnově budov)

→ zapomenutím (u cizinců) či strachem

nebo → opotřebením (pohybem materiálu)

při zainik. trans. může (ale nemusí) docházet k formálním a polohovým
(morfologickým) změnám kult. prvků

transformace polohová

→ přemístění arch. či ekof. na „omeškané“

tj. mimo prostor jejich původní funkce, přemístění
se činností lidí (místy) nebo přírody (eroze - splach)

→ patří sem i uložení památek v muzeu

transformace destruktivní

→ současně se zminami polohy nebo rekonstrukcí o smyslu

→ jde především o rozpad (u příd. a org. hmot.) a
zničení (u všech druhů pramenů)

→ buď příroda (búr, stádní křídla a slávnosti) nebo

člověk (zničení obou, moderní stavební nebo křídla činnosti)

2. významným druhem destruktivní patří i arch. výzkum, při němž
unikají nejen prameny (ekof., ekf. malých osad), nýbrž zejména
kontextuální (prostředí) info.

3. díl. transform.

Fragmentarizace ⇒ má za následek, že jeden fakt (místní ...) se
rozštěluje na řadu fragmentů (díla, stěny, kosti ...)

Polohov. a Destrukt. tra. naruší tuto měřítkovost, neboť
fragmenty těchto druhů (faktů) mohou být uloženy na několika
místech a mohou podléhat zloze a různě měnit.

poznámky: jsou publikovány výsledky jímé a měřené arch. kultivace
na² a kult. zve².

konotika a steha... → různé faktory mají různou závažnost a zatímco u jedné
ovlivňuje se více, u druhé méně
c. záměr stoupá, u jiných a těžě dojde klesá

Redukce počtu faktů

$\Rightarrow$ r. právního destrukt. transf. je velmi rozdílná nejen r. důsledku různého mat., nýbrž i r. důsledku uložení r. colli. podmínek a r. důsledku rozdílné sekvence spoloh. a destrukt. tr., jimiž faktly prošly

Zanikavá transf. je pripravila o jejích dynamiku (a sp. o tím o funkce, význam a smysl), destrukční trans. navrhly jejích formální organizaci, polohové trans. organizaci prostoru:

transformace fragment., kumulativní a redukční změny jejích přírodní hranit. struktur

Hor. arch. primum:

- 1, A. pr. jsou statické, nelze pozorovat a jejich přírodní dynamice, přírodním pohybem.
- 2, A. pr. jsou formální, musíme pozorovat pouze formální a prostorovou variabilitu, nikoliv jejich funkci
- 3, A. pr. jsou věčné, nikdy již vztahy mezi lidmi se archeologickým jěre' jako vztahy mezi věcmi (předměty). Vztahem věci je přímo nedorozumitelný
- 4, A. pr. jsou němé, nelomí lids, kteří je vytvořili, je něm a nepřístupné re formě porozumitelného znak. systému (jazyka), porozumitelných symbolů a uměl. obrazů
- 5, A. pr. jsou kvantitativně nereprezentativní, Srdčité pramenů není a sdílním vztahem k přírodnímu materiálu a jěre' kult.

'averzhi' transformace

- mila by ma's narraitit do qu'r. stane
- musime dokonale pozmat mehanizmy, pri kt. vznikly A. pr. jak po kvalitatit, tak i po kvantitar. stamee

⇒ rozložení kontextu ~~na~~ (souboru) na části.

2 části: entita - hodnota, vlastnost entity
kvalita - o nichž arch. předpokládá (na základ. běž. modelu),

dílčí jednotky, že jeho kontext nijak nespořádají ne strukturují

entita - jednotlivé „předměty“, tj. relativně samostatné současti skutečnosti, zpravidla prostorově souvislé a ohraničené, o nichž předpokládáme, že plní nějakou funkci, mají nějaký význam či smysl.

kvalita ⇒ je „vlastnost“ entit. Každá entita má ovšem nekonečný počet vlastností, arch. se vybírá pouze omezené, konečné množství, tj. vlastnosti strukturující kvalitu. Většinou předpokládám, že kvality zvolené analýzou, odrážejí nějakou funkci, význam nebo smysl entit.

Analýza entit

arch. bod ⇒ pozorovatelná množina geometrických bodů (přechů 3-rozm. euklidovského prostoru), která je výsledkem nebo důsledkem lokální činnosti

arch. těleso ⇒ je množina bodů tělesa, že je sama bodem. Element. ~~tělo~~ bod je těleso, který má jen jeden prvek tj. jeden bod

Analýza hranit

ANALÝZA KVALIT:

⇒ je rozklad kontextu, bt. podle Σ vyloučení' arch. kvalit
neboli formálních strukturačních prvků

rys ⇒ je pozorovatelná' vlast. arch. bodu

- např. první vřadob. systémů (lžme, rpychy....)
- trasy hadla nádob
- rozměry domu
- počet nádob a hadu

figura ⇒ množina rysů, bt. je sama rysem.

- např. vřadobný' motiv
- celý' bar nádob
- plocha pohřebiště
- množina' ot. i. na vidličce

Element. rys je figura, bt. má' jen jeden prvek, tj. figura
sestavající se z jediného rysu

⇒ mohou být definovány vždy jen z hlediska konkrétního rozměru
domu analyz. úloh

Deskripce

- po vyloučení' entt a kvalit můžeme analýzu kontextu zavést
deskripce' nebo popisem

Deskriptor - je jednoduchá' entita nebo kvalita; avšak často to
bývá' celá' množina nebo několik entt a kvalit

Deskripce obvykle realizuje se formě matri, řádky odpovídají objektům a sloupce
deskriptorům

→ nejtypč. úloha deskripce je zobrazení' z množiny entt (objekt) do
množiny kvalit.

→ např. popis hrobu - rozměry, popis nádob vřadobnými prvky...

→ při použití' řady systém. metod získáme i tzv. dualní
řešení tj. i z řešení první úlohy dostaneme strukturu entt
a to o méně' ~~metod~~ námahou.

Deskript. systémy zde jmen. jsou primární

⇒ zohledňují se použitím pozorování, případně měření, bez dalších výpočtů

Sekundární desk. systémy

⇒ vznikají měřením dvou systémů primárních
nezávisle transponovány

⇒ výsled. = sekund. d. s

Syntéza struktur

Golem. spojování prvků, št. syntetická analýza, je
z jistým zákonit. a arch. pramenem neboli syntéza
(arch.) struktur. Arch. strukt. jsou zákon. obraz. a pramenem
jeu Golem. a tom smyslu, že protibují arch. jazy
hlouběji a bohatěji → současně jsou abstraktní, protože
nejou než pouhou myšlenkou reprodukci těchto prvků
tj. nejsou totožní s žádným jednotlivým prvkem ani
se skupinou jvků

Struktura lze být nabl. způsobem

- 1, je to abstraktní strukturální figura, št. není totožná
s žádným empiricky pozorovatelným rysem nebo
- 2, Tato abstraktní figura sestává z mnohých rysů, z nichž
každému je přiřazeno číslo az mácíjíá mluví jako
jho označ. pro tuto figuru; figura je tudíž uspořádaná
- 3, Rysy této figury nejsou k nimě nikdy bralíto omezena
jm na ni: obrysy jsou a rozměry mácí proby
jste jiných strukt. figure křoz kontextu
- 4, Metodami fakt. analýzy lze učit, do jaké míry tato
strukturální figura chod. každou entitu. Tato míra
udává ter. faktorová obora. Na tomto základě lze
vyčlenit strukt. entity neboli strukt. klesá

Fakt. analýza (některou syntézou) lze aplikovat pouze na uplně

data. descript. systémy (musí existovat zobrazení mezi každým objektem a každým deskriptorem), št. navíc musí splňovat matematické požadavky linearity.

Interpretace

⇒ a průběhu těchto transf. se říká hmot. kult. minul.
příměrita na arch. pram. št. jsou statické;
formální, věcné a nímé

Pokud arch. aspiruje na to, aby se stala hist. disc., musí prokázat, že:

1, zákonitost arch. št. jsou odrazem zákonit. někdejších
spol. a současně odrazem jejich historie

2, na základ arch. struktur^{zdařit} jsou odrazem, št. lidé jsou schopni
normovat z přímých pozorování, lze rekonstruovat
všechno podstatné pro normy minul.

Archaeol. modely

⇒ Vycházejí ze tří obecných odrazů či třemi transf.,
jsou nejen statické, nýbrž i formální (tj. nefunkční,
věcné (tj. bez významu)
nímé (tj. bez smyslu)

Na základě arch. pramenů odvozt. jsou fce, význam a smysl nepřirodné - mimo jiné už proto, že jsou to a podstatně
procesy probíhající v čase a arch. památky odrážejí
čas už přímo zřetelně. Fce, význam a smysl arch. struktur
může tudíž pozorovat-~~st~~ lze pozor. jejich form. vlastností

Interpretace události

vysnětl. interpret. je však odlišná od vysnětlmí jíví, jímž se opakuje. Opet zle bude zapotřebí nějakého modelu odroz. z teorie (t. orientovaní, t. uniovaní)

- napřed musíme událost odlišit od jíví, kt. se opakuje, a dále nalist skuteč. události.

Ulov. obšíř spočívá v hodnocení specif. vlast. události, protože zle nelze často vysnětlmí problém jíví náhodnosti

Vektorová analýza = faktorová syntéza

- správně rekt. syntéza, protože se používá tato metoda v hlavní syntézy. Ji to jedna z formalizovaných metod, kt. se snaží vyhledat arch. struktury

nejedná se musíme mít užití descriptioni systém

- deskriptory mohou být - reálna čísla

- binární (dichotomické) 1, 0

nesmí být - nomální protné - barva, tvar

1. krok - vypočet korelační matice

korelace se vyjadřuje korelačním koeficientem (-1, +1)

vzájemný vztah (stejně řádků a sloupců)

2. krok - matice se ortogonalizuje → zjednodušená matice
ortogonalizaci - dostaneme faktory

tj. vlastní vektory (více řádků méně sloupců)

Paradigmata

def. 1, E. Neustupný

Paradigma je soubor určitých otázek vědy a odpovědí na tyto otázky, kt. arch. ovlivňuje při stem odbor. formování

def. 2, Gopla, M. - Neustupný, E.

2a paradigma se označuje všeobecně přijímaný způsob tvorby myšlení a metodologických postupů, jazyk, náhled, kt. určuje převládající klima ve vědě po určité období

- konstituuje se na události nebo struktury
- soubor otázek a odpovědí sdílených odborníky
- zejména během studia x ve vědní práci je ovliv. paradigm.

Kulturně - histor. paradigma

- je soustředěno na události (migrace, ovlivnění jichu kult. druhem; vypráví dějiny (vzájemná se o struktury, uspořádání, ekonomiku, vztah člověka k přírodě)
- G. Kossinag - arch. událost jako důkaz etnicity, migrací
- x G. Ghitche - difúzní přístup (ne migrace, ale kult. vliv)
- a, migrace - předpoklad, že křesť. Místní etnika (místní etnika skupiny → vyvinutá obce)
- b, difúzní - počala se šířit kult. vyprávění tím, že: kult. místu byla ovlivněna kult. další (postupně promíchání kulturami) níže z jiné oblasti

Postprocesuální paradigma

- v minulosti není důležité sledovat adaptace, ale symboly a chování jednotlivců na základě arch. pramenů
- NODER, SHANKS, TILLEY

Procesuální paradigma

- počala se křesť. možnost migrace (nepřímá) ekonomika
- začalo se zabývat vztahem člověka k přírodě a jeho ~~ekonomika~~

archeolog. prameny = pou prameny neso soubory predmetu, ktora neso nepriamo informacia o minulom zivom osobe.

ref. vlastnost = charakteristika intencionalne mim. casti mysliv osobe, aby dosiahla celu

ref. — = vlastnost mysliv osobe, ktora charakterizuje nymy dnu odimaju srou cimnosti

ref. prameny = predmety, kt. byly vytvoreny cilom & nejakejma uctou

komplex = slovnici osb., kt. rodane doke slouzily jednemu uctu - odrazi min.

komplexita = souboru komplexu a kt. jednotl. aktf., kt. odpovidaly nejakejmu uctu & jednotnim case a prostoru.

prirodni prameny = predmety, kt. z formalni a protokole vlastnosti neodlucil, ale vykazuj a obsahuj info. o minulom zivote

archeolog. transformace = postluj formalni a protokole vlastnosti minulych dynamickych systemu, mimi nymy jejich kvalita ale i kvantita jejich prave, prednim nask zbavuje zivota kult. systemy jejich casti a postlujji se za casu systemu prirodnic

transformace zimbora = zive kult. prave se meini na meste zameta jejich cas, ke, význam a smysl.

transf. protokola = přesun akt. mimo ^{protokola} jejich prirod

fragmentarizace = jeden celek se rozdeluje na řadu fragmentu

kumulace = celek prirod, se se meini jejich kvantitativni pomery, jsou prakticky rly jme & zive kult. nez meste kult.

redukce = zmenšeni počtu & důsledkem redukce, destrukce mira redukce je charakter. pro ucté materiály a pro ucté prostředí

reproduktace = je reprodukce dynamické minulosti ve formě orozumitelného jazyka, dani akt. dynamiku, kt. statky pichodem ze zive do meste kultury